

Görgey-alagút

Ma turistaút vezet keresztül azon az elhagyott bányaalagúton, amelyen keresztül 1849 januárjában a feldunai hadtest egérutat nyert a több oldalról szorongató császári haderő elől.

1848 szilveszter éjszakáján a forradalom és szabadságharc egyik drámai döntését hozta meg az országgyűlés. Kossuth javaslatára elhagyta a császári haderő által fenyegetett Pest városát. Január 5-én Windisch-Grätz bevonult, és büszkén jelentette, hogy leverte a magyar ellenállást. Még január 2-án a honvéd haditanács úgy határozott, hogy Perczel Mór hadtestével kelet felé hátrál, és fedezi a kormány és az országgyűlés Debrecenbe költözését. Ezalatt Görgey Artúr a haderő zömével (kb. 16 000 fő tartozott ekkor a feldunai hadtest kötelékébe) északra vonul, hogy magára vonja a császáriak figyelmét. A hadmozdulat elsődleges célja az volt, hogy megakadályozza a Windisch-Grätz herceg vezette teljes császári haderő támadását a Tiszánál kiépített magyar védővonal ellen. Másrészt az észak felé forduló Görgey-hadtest hátbatámadással fenyegette a komáromi várat, illetve a Lipótvárat ostromló császári haderőt. Ezért a herceg fő erejével Budán maradt, és csak egy-egy üldöző csapatot küldött Perczel és Görgey után.

A sikeres hadmozdulat azonban Görgey és a feldunai hadtest számára azt is jelentette, hogy állandó utóvédharcok közepette kellett az üldöző és a Felvidékre már betört császári csapatok között manővereznie. A jobban felszerelt, kiképzett és nagyobb létszámú császári sereg mellett a kemény tél is emberfeletti feladat elé állította a honvédeket. Sokszor azonban még ez a kitartás is kevés lett volna. Szükség volt az eredeti ötletekre és nem kis szerencsére is. Különösen így volt ez, amikor Görgey hadtestével a bányavárosok (Besztercebánya, Körmöcbánya, Selmecebánya) felé vette az irányt. Itt egyrészt feltöltötte hiányos készleteit, másrészt begyűjtötte a felhalmozott kamarai érckészleteket, amely a további hadviselés finanszírozása szempontjából létfontosságú volt.

Éppen ekkor a feldunai hadtest jobb szárnyát alkotó Aulich-hadosztály a téli útviszonyok és a császári csapatok folytonos támadása miatt elszakadt a főseregtől. Ez könnyen a hadosztály felmorzsolódásához vezethetett, mivel a két seregrészt a Körmöci-hegység (Szkalka) meredek sziklás hegygerince választotta el. Ekkor döntöttek úgy, hogy az Aulich-hadosztályt és az utánpótlást a hegygerinc alatt, egy elhagyott bányaalagúton keresztül vezetik át.

Egykor ezen a 14. századi eredetű rövid alagúton keresztül szállították az ércet a besztercebányai bányákból a körmöcbányai királyi pénzverőbe. Ezt az átkelőt kellett a honvédeknek megerősíteniük, valamint az ágyúk és a társzekerek számára is járhatóvá tenniük.

Erről Görgey az „Életem és működésem Magyarországon 1848-ban és 1849-ben” című visszaemlékezésében az alábbiakat írja: „Beteljesült tehát, amitől

tartottam: az Aulich-hadosztály egyesülése a többi hadosztállyal a Garam völgyében vezető országúton lehetetlenné vált ... Így aztán nem maradt egyéb hátra, mint a Körmöcbánya és Besztercebánya közti hegyháton átvívó igen kétes utat használni, még a poggyász és az ágyúk egy részének kockáztatásával is. Mind Körmöcbányától, mind Besztercebányától meredek erdei utak visznek a hegység legfelső tarajáig; a sziklagerinc azonban olyan meredek és kopár, hogy csak egyenkint és gyalog juthat át rajta az ember.

A környék lakói télvíz idején csakis kivételesen szokták használni ezeket az utakat, akkor is csak könnyű kézi szánokkal, a szirttető lábánál a szánt a szállítmánnyal együtt széjjelszedik és darabonként cipelik át a sziklatetőn a túlsó lejtőn levő útra, ott megint összerakják, úgy ereszkednek le túloldali úticéljukhoz. Hogy ezt a már csak meredek volta miatt is nehezen járható utat legalább az utóbbi kínos megszakítás nélkül lehessen használni: valamikor régen átfúrták a sziklagerincet annak legkeskenyebb pontján; idő múltával azonban ez a kis alagút részben megint beomlott. Ezt kellett tehát kitakarítaniuk és tetemesen kibővíteniük, hogy ágyúkkal is járható legyen. Január 24-ére elkészültünk, s a rá következő éjjel az Aulich-hadosztály csapatai szerencsésen át is vonultak az alagúton, – ámbár kimondhatatlan erőfeszítésekkel.”

Az átkelés sikeres volt és a feldunai hadtest tovább folytathatta menetelését azon az úton, amely a február 5-i sikeres branyiszkói áttörésig, illetve a dicsőséges tavaszi hadjáratig vezetett.

Az alagút (szlovák nevén Görgeyho tunel) ma is megtekinthető a Körmöcbánya és Besztercebánya közti sárga jelzésű turistaúton, a szkalkai és tájói turistaház közötti szakaszon.

Forrás: National Geographic